

2013 bütçesi ve vergiler

YENİDEN DEĞERLEME ORANI HER YIL EKİM ENFLASYONU AÇIKLANDIKTAN SONRA HESAPLANABİLİYOR. YANİ YENİDEN DEĞERLEME YAPILACAK YILIN EKİM AYINDA, BİR ÖNCEKİ YILIN AYNI DÖNEMİNE GÖRE ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİNDE (ÜFE) MEYDANA GELEN ORTALAMA FİYAT ARTIŞ ORANI YENİDEN DEĞERLEME ORANIDIR. BU YIL BU ORAN YÜZDE 7,8 OLARAK AÇIKLANDI.

Yaklaşık bir ay önce, Türkiye ekonomisinin gelecek üç yılına ilişkin hedeflerini içeren Orta Vadeli Program (OVP) açıklanmıştı. 16 Ekim'de ise Maliye Bakanı Mehmet Şimşek düzenlediği basın toplantısıyla, 2013 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'na ilişkin temel bilgileri kamuoyuyla paylaştı. Nitekim söz konusu tasarı ertesi gün TBMM'ye sunuldu. Halen Plan ve Bütçe Komisyonuna görüşmeleri devam ediyor.

Maliye Bakanı, Ekim sonundaki bütçe sunuş konuşmasında ise 2012 yılsonu itibarıyla bütçe gerçekleşme tahminleri ile 2013 yılı bütçe büyüklükleri, son 10 yıldaki gelişmeler vergi mevzuatında yapılan ve yapılması planlanan değişiklikler hakkında ayrıntılı açıklamalar yaptı.

Bu hafta, yukarıda belirtilen basın açıklaması ve bütçe sunuş konuşması çerçevesinde, Türkiye ve dünya ekonomisinin temel makro büyüklüklerinin yanında, genel olarak 2013 yılı bütçesi ve bütçedeki vergi gelirlerinin 2012 yılı gerçekleşme tahminleriyle karşılaştırılmasına değineceğiz.

DÜNYA VE TÜRKİYE'DE BÜYÜME

Maliye Bakanı bütçe sunuş konuşmasına, dünya ve Türkiye ekonomisinin görünümü ile ilgili değerlendirmelerle başladı. IMF verilerine göre küresel büyümenin 2012 ve 2013 yıllarında sırasıyla yüzde 3,3 ve 3,6 olarak gerçekleşeceği tahmin ediliyor.

Türkiye ekonomisinin ise 2012 sonu itibarıyla yüzde 3,2 oranında

Tablo 1	2012 Bütçe	2012 Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	2013 Bütçe
GSYH	1.426 milyar TL	1.435 milyar TL	1.571 milyar TL
Büyüme Oranı	% 4	% 3,2	% 4
Deflatör	% 7	% 7,1	% 5,3
TÜFE Yıl Sonu	% 5,2	% 7,4	% 5,3
İhracat (FOB)	148,5 milyar dolar	149,5 milyar dolar	158 milyar dolar
İthalat (CIF)	248,7 milyar dolar	239,5 milyar dolar	253 milyar dolar

Tablo 2	2012 Bütçe	2012 Yılı Bütçe Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	2013 Bütçe
Bütçe Giderleri	350,9 milyar TL	362,7 milyar TL	404 milyar TL
Bütçe Gelirleri	329,8 milyar TL	329,2 milyar TL	370,1 milyar TL
Bütçe Açığı	21,1 milyar TL	33,5 milyar TL	33,9 milyar TL
Faiz Dışı Fazla	29,2 milyar TL	15,5 milyar TL	19,1 milyar TL

büyümesi öngörülüyor. Bu oran geçen yıl orta vadeli programda öngörülen yüzde 4'ün 0,8 puan altında. 2013 yılındaki büyüme oranı ise yüzde 4 olarak tahmin ediliyor.

MAKRO EKONOMİK BÜYÜKLÜK

Açıklamada 2013 yılı merkezi yönetim bütçesinin hazırlanmasında temel alınan makro ekonomik büyüklükler ile 2012 yılsonu gerçekleşme tahminlerine yer veriliyor. Bu büyüklüklerin 2012 bütçesi hazırlanırken dikkate alınan tutar/oranlarla karşılaştırılması ise Tablo 1'deki gibidir.

ENFLASYON VE İŞSİZLİK

Tüketici enflasyonunun 2012 sonunda yüzde 7,4 olması bekleniyor. Geçen yıl bu zamanlarda bütçe ile ilgili basın toplantısında 2012 enflasyonunun yüzde 5,2 olarak hedeflendiği açıklanmıştı. 2013'te yüzde 5,3'e inmesi hedefleniyor. Orta vadeli programda 2014 ve 2015 yıllarında

rında yüzde 5 olacağı öngörülüyor.

Maliye Bakanı konuşmasında işsizlikle ilgili olarak ise küresel kriz sonrası toparlanmanın başladığı 2009 yılından bu yana 4,2 milyon net istihdam yaratıldığını söyledi. Devamında 2009 yılında yüzde 14 olan işsizlik oranının, 2012 yılı sonu gerçekleşme tahmininin yüzde 9, 2013 yılında ise yüzde 8,9 olmasının hedeflendiğini belirtti.

BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİ

Bütçe sunuş konuşmasında, 2012 yılı merkezi yönetim bütçesi yılsonu gerçekleşme tahminleri ile 2013 yılı bütçe büyüklüklerini açıkladı. Bu tutarlar aşağıdaki tabloda 2012 bütçe rakamları ile karşılaştırmalı olarak yer alıyor. Tablo 2'deki 2012 yılsonu gerçekleşme tahminlerine göre 2013 yılında bütçe giderlerinin yüzde 11,4, bütçe gelirlerinin ise yüzde 12,4 oranında artacağını tahmin edildiği anlaşılıyor.

BÜTÇEDE VERGİLER

Bütçe gelirlerinin en büyük kalemi vergiler. Sunuş konuşmasında 2013 merkezi yönetim bütçesinde gelirlerin 370,1 milyar TL olarak tahmin edildiği belirtiliyor. Bu gelirlerin 317,9 milyar TL'si vergi gelirlerinden, 52,2 milyar TL'si ise vergi dışı gelirlerden oluşuyor.

Maliye Bakanı 16 Ekimdeki basın açıklamasında vergi türleri itibarıyla 2012 bütçe yılsonu gerçekleşme tahminleri ile 2013 bütçe rakamlarına yer vermişti. Bu tutarlar aşağıdaki tabloda 2012 bütçe rakamları ile karşılaştırmalı olarak yer alıyor:

Vergi türü	2012 Bütçe (Milyar TL)	2012 Bütçe Yılsonu Gerçekleşme Tahmini (Milyar TL)	2013 Bütçe (Milyar TL)
Gelir vergisi	53,8	57	63
Kurumlar vergisi	27,2	29	29
Dahilde alınan KDV	33,6	32	36
İthalde alınan KDV	53,9	50	61
Özel tüketim vergisi	70,6	71	83
BSMV	4,5	6	6
Harçlar	9,3	9	11
Damga vergisi	7,3	7	8
Motorlu taşıtlar vergisi	6,7	7	7
Diğer vergiler	10,8	11	12
Toplam	277,7	279	318

Yukarıdaki tablodan, 2013 yılında toplam vergi gelirlerinde, 2012 yılsonu gerçekleşme tahminlerine göre yaklaşık yüzde 14'lük bir artış öngörüldüğü anlaşılıyor.

MAKTU VERGİLERDE ARTIŞ YÜZDE 7,8

Yıllık yeniden değerlendirme oranı her yıl Ekim enflasyon açıklandıktan sonra hesaplanabiliyor. Yani yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre üretici fiyatları endeksinde (ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranı yeniden değerlendirme oranıdır. Bu yıl bu oran yüzde 7,8 olarak açıklandı.

Genel olarak bakıldığında, 2013 yılında uygulanacak olan maktu (tutarsal) vergilerin, 2012 yılından

yüzde 7,8 oranında daha fazla olacağını söyleyebiliriz. Örneğin motorlu taşıt vergileri, maktu harçlar ve damga vergileri ile maktu özel tüketim vergileri (ÖTV) bu oranda artacak. Tabii ki Bakanlar Kurulunun bu oranın dışında yeni bir artış oranı belirleme yetkisinin olduğu da unutulmalı.

VERGİ ORANLARINDA ARTIŞ OLABİLİR Mİ?

Nispi (oransal) vergilerde ise yeniden değerlendirme oranı kapsamında bir artış söz konusu olmuyor. Bunlardaki artış, yasa veya bakanlar kurulu kararı ile vergi oranlarının

artırılması şeklinde gerçekleştirilebiliyor. Gelir ve kurumlar vergileri ile katma değer vergisini düşünelim. Buna oransal olarak alınan özel tüketim vergilerini de dahil edebiliriz. Bu vergilerin oranında bir artış yapılmadığı sürece, normal şartlarda bir vergi artışından söz edilemeyecektir.

Tabii ki işlem hacminin artması belli oranda bir artış getirebilir. Örneğin ithalatta alınan KDV'deki artış, ithalattaki artışla paralel olacaktır. Ancak bütçe sunuş konuşmasında da yer aldığı gibi 2013 yılında ithalatta yüzde 5,6 oranında bir artış bekleniyor.

Bundan başka vergi oranlarında artış yapılmadığı durumda, vergi gelirlerindeki artış oranı ile GSYH'deki artış oranının uyumlu

olması beklenir. Geçen yılki bütçe de bu uyum söz konusuydu (yüzde 11,4 ve 11,3). Oysa 2013 yılında GSYH'deki artışın yüzde 9,5 olacağı öngörüldürken, bütçedeki toplam vergi geliri artışının yüzde 14 olacağını tahmin edildiğini görüyoruz. Hatta tek tek vergilere baktığımızda, bazı vergi türlerinde artışın bu oranın da üzerinde olduğu ortaya çıkıyor.

Örneğin ithalde alınan KDV'nin yaklaşık yüzde 22, ÖTV'nin ise yüzde 17 civarında artacağı öngörüldüğü. Yukarıdaki açıklamalarımız kapsamında bu oranlara bakıldığında, 2013 yılında özellikle KDV ve ÖTV'de yeni oran artışlarının gelebileceğini söylemek sanırız yanlış olmayacaktır.

Ancak geçtiğimiz günlerde basın mensuplarının sorularını yanıtlayan Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, gelir ve kurumlar vergisi oranları ile genel KDV oranında artışa ilişkin bir çalışmaları olmadığını, vergi kaçırmanın ve kayıt dışı çalışanların takibini yapacaklarını vurguladı. Umarız bu söylenenler temenni olmaktan öteye geçmez ve bütçedeki toplam vergi gelirindeki artış, vergi oranlarının artırılması suretiyle değil, kayıtdışıların kayıt altına alınması yoluyla karşılanır.

VERGİ ADALETİ İLKESİ

Bu bütçe de "vergi adaleti" prensibi çerçevesinde diğerlerinden farklı değil. Gelir ve kurumlar vergisi gibi gelir üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı her yıl olduğu gibi oldukça düşük. Bu oran yüzde 29 civarında. 2012 bütçesinde de aynıydı.

Dolaylı vergilerden sadece KDV ve ÖTV toplam vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 57'sini oluşturuyor. Bu tablonun terse çevrilmesi, yani gelir üzerinden alınan vergilerin bütçe gelirleri içerisindeki payın artırılması da, yine kayıtdışılıkla etkin mücadeleyle mümkün olabilir.